

Jak to dříve vypadalo okolo Vokovic

Říkává se, že vzpomínky píše pamětníci především pro sebe. Přiznávám, že o vokovických vyprávěních to platí dvojnásob. Ovšem místopis k rodopisu patří a tak věřím, že mnohé z vás nudit nebudu. Znam i takové články, co jen popisují, jak se autor rodopisné studie prokousával ke svým poznatkům. Moje povídání na takové téma by bylo dlouhé a únavné. Tak popíšu jen epizodku, jak se mi dostal do ruky zajímavý spisek o Vokovicích dávnějších časů.

Proč Vokovice? Přišla sem Eliška z Liboce, narodil se tu můj bratránek Stánda, bráška Jeníček i sestřička Jarmila a v neposlední řadě jsem ve Vokovicích prožila svou nejdelší a nejkrásnější část dětství. A to všechno jistě není málo.

Když v Rodopisné revue vyšel článek o L. Felixovi, ozvala se mi paní Tomanová z Liboce. Patří jí dům v Úzké ulici č. 4 - někdejší ulice U Studánky, který jí zůstal po manželovi. Jeho rodiče měli v domě nájemníky - rodinu Felixových. Naše vrstevnice L. Tomanová nás pozvala na návštěvu a bylo o čem povídat. Přitom jsem se mohla probírat starými dokumenty - šlo o roční přiznání příjmů od nájemníka. Listiny dokazovaly, že nejméně do r. 1936 v tomto domě bydlel Leopoldův o 12 let mladší bratr Alois Felix (*1899). Hostitelka také pozvala libockou pamětnici, stařičkou paní Vachulovou. Chodila asi tak o dvacet let dřív do "mojí" vokovické školy.

Pamatovala si, že Leopold měl dvě boudičky také u rybníka a tam v zimě poskytoval drobné služby a útočiště bruslařům. "Von byl moc šikovnej, zavedl si tam i elektriku a protože z domku dobře na rybník viděl, jak nás bylo pár na ledě, hned šel boudy otevřít." Paní Vachulová pak i přes své stáří čile odběhla, aby se vrátila s knížkou, kterou mi půjčila. Autorka (*1903) v ní popisuje kraj mého dětství, jak vypadal na začátku 20. století. Zmiňuje "Peroutku", tam jsme chodili na poštu - je tam dodnes, na zbytku Kladenské silnice. Je tu také řeč o "Dlouhé míli", prapředchůdkyni dnešní Evropské třídy. Zkuste si na chvíli (místo nekonečných proudů aut, směřujících k letišti) představit v těch místech semtam povoz, bryčku a zaprášené pocestné ...

Dlouho jen pomístně dochovaný název nedávno ožil - existuje Multifunkční centrum Dlouhá míle jižně od areálu letiště. Menší část původní silnice se dnes v Ruzyni jmenuje Drnovská, podle obce poblíž Kladna. Větší část Dlouhé míle "spolkla" za 1. republiky výstavba Kladenské silnice. Tu zase v 60. letech 20. stol. pohltila dnešní Evropská, která směřuje z dejvického Vítězného náměstí k ruzyňskému letišti. Dnešní vokovická křižovatka je od té doby o mnoho větší. Tramvajová zastávka má stále svůj původní název Nádraží Veleslavín. Zanikla tu šamotka - keramička, o které autorka píše a naproti zbourali celý blok domů i se zahradní restaurací Vlasta. Tak vznikl otevřený pohled z křižovatky na vokovickou školu (viz snímek vlevo).



O Vokovicích jsem nejdřív něco napsala v knížečce o mém dětství v kapitole "Nejkrásnější ulice" a později RR otiskla "Lidé z ulice mého dětství", kdy také mile reagoval jeden čtenář. Na hořejším levém snímku (1990) je pohled na vokovickou školu od Veleslavína. Vodorovně za autem vede Evropská a na obou obrázcích je v popředí ulice Veleslavínská. Přes ty koleje jsem chodila v letech 1952 - 1954 do školičky vedle veleslavínského zámku, její snímek je také z roku 1990.

Na podzim 2005 si Stáňa Plachta zrealizoval své letité přání - navštívit Liboc a svůj vokovický "rodný dům". "Neříkej mi dopředu nic - pamatuju si takovou prosklenou boudu u závor a ten dům snad poznám taky..." Nu, ten dům nepoznal hned, hledal ho totiž podle dřevěného zeleného plotu, co mu paměť nabízela. Plot patří k dalšímu domu v téže ulici a je prakticky dodnes stejný. Ale ta Standova radost, když tu závorářskou boudičku (na fotce je vpravo u závor) našel stále na svém místě!

Z "libockého" spisku jsem ofotila aspoň několik stránek - čím starší, tím budou zajímavější. Vokovičtí pamětníci ještě v 50. letech sice říkali "Vítково zahradnictví", ale my jsme chodili "k Bonefovi". Jak se stal bulharský pan Bonev majitelem (nebo jen vedoucím?) vokovického zahradnictví, to se můžem je dohadovat. Knížku vydalo nakl. Vyšehrad r. 1991.

RŮŽE *z pražských* TRHŮ

Božena Obdržálková

V Y S C H R A D

My, kteří jako děti pamatujeme Prahu ještě z dob před první světovou válkou, přečteme o ní každou knihu, díváme se na její fotografie, lepty a obrazy, vyhledáváme pohlednice a koupíme si tu, jejíž záběr nám připadá ne dost známý, my všichni bychom nebyli jiní, ani kdybychom přečkali i naši druhou pětasedmdesátku.

Stále budeme mít před sebou tu spoustu krámečků, kvelbů a všelijakých přístěnků sloužících za obchod, jména jejich majitelů i roztodivné nápisy, vůně a pachy všech těch drobných podniků.

Ba i podoby lidí a jejich oblečení nám utkvěly v paměti spíš než místo, kam jsme si před několika minutami položili brýle...

„TAK TADY TO JE A VEDLE BUDEM BYDLET.“

Od začátku jara do konce zimy, a zas znovu, od tří hodin ráno do osmi večer: rýč, železné hrábě, kraclička (škrabka), konev, provaz uvázaný na dvou koncích a řádkování. A nade vším s tmavozelenou, na čtyři prsty širokou pentlí – klobouk. Zvedl-li se od země, jak nejvýš mohl, stál pod ním, na cestičce vysypané žlutým pískem – zahradník Václav Vítek, Vokovice číslo 66. Můj táta.

Než došlo na ty žluté cestičky, bylo třeba odvézt z budoucí zahrady několik vozů všeho, co už nemohlo nikomu z okolí sloužit nebo jinak překáželo. Pozůstatky ze stavenišť, sklo, rozbité nádoby a nářadí, popel. Haldy zrezivělého a všelijak vykrajovaného plechu měla na svědomí firma upevněná na jednopatrovém domě zářícím novotou a zdobeném štukami: Josef Černý – Výroba plechových obalů a kovového zboží. Nad ní v prvním patře bydlel podnikatel a zároveň náš budoucí pan domácí.

.....

Všechno chtělo žít, všechno se dralo do výše, prorůstalo navršeným harampádím a odpadky.

Na tu překvapivou podívanou pozval táta maminku a mě vzali s sebou. Vystoupili jsme z vlaku na zastávce Veleslavín. Dráha rozdělovala dvě vesnice. Vokovice se táhly spíš v rovině a ke vsi Staré Dejvice, zatímco osada Veleslavín stoupala do vrchu a byla malá. Její ozdobou byl zámeček postavený Dienzenhoferem na rozkaz císařovny Marie Terezie pro šlechtičnu z Oesterenu. Roku 1899 tam prý došlo k nějaké vraždě, roku 1903 – to jsem se narodila – jej majitel defraudant prodal. Sloužil jako ústav pro duševně choré.

Nad stanicí míval mlýn Štěpán Adam z Veleslavína, zdejší rodák. Jeho potomek, slavný Daniel Adam, tady sice má pomník, ale jeho rodištěm byla osada u sv. Valentina, pod pražským Klementinem.

Táta nás vedl silnicí, které se říkalo „dlouhá míle“ a která směřovala z Prahy na Kladno. My jsme se museli dát směrem ku Praze.

Vpravo podél silnice vedla dráha, vlevo stála továrna na šamotové dlaždice Dietze, říkalo se jí „šamotka“. Kamenné zdi kolem ní byly ozdobeny vzory dlaždic a nahoře tvořily veselý pruh, každá jiná. Jsou tam dodnes, na domě, který přetrval nepopsatelné změny okolí.

Možná že veselost dlaždiček, tak rozmanitých, byla zvyšována vůní čokolády, kterou štědře rozdávala nedaleká továrna na cukrovinky „Standard“ pana Kroupy. Vůně se nesla prašnou silnicí až k poště.

Dráha se po chvílce od silnice vzdálila a místo ní se objevil asi tucet domků, jimž vévodila hospoda Na Peroutce.

v neděli i ve všední dny tu jezdí kočáry na výlety do Šárky, v Liboci mají Pražáci vily a letní byty, velkostatkář Hamrník je můj kunčoft, zakládal jsem mu zahradu, dá mi hnůj a povozy, zorá pozemek. „Je to nejlepší místo, který jsem v okolí Prahy viděl.“

Z druhé strany se několikrát ozvalo slovo blázen. Jen ten je schopen něco takového najmout, jen takový se na tom může sedřít, až bude mít mozoly i na bradě, a je vůbec šílenec, začít se v tomhle hrabat, bydlet v týhle samotě s dětma, jak jen daleko je škola, a chodit skoro hodinu poli a lukami kolem rybníka, než se jeden dostane na tramvaj. „Ani kdyby mi to zadarmo dával, tak tu nebudu. Ani po smrti bych v týhle pustině nechtěla ležet!“

Po silnici přijížděl žebříňák se slámou, tažený párem koní. Prášilo se za ním. Pořádně. Maminka se odvrátila, než kočí přejede. Chtěla pokračovat v řeči, ale to už před tátou stanul rozložitý pan Panuška, „majitel realit“, jak měl natištěno na vizitkách.

„Má účta, pane zahradník. Přišel jste ukázat, jak vidím, parcelu své paní. Panuška,“ dodal a přívětivě se usmíval na maminku, snad v domnění, že se obličej rozzáří i jí. Jak se mylí! Zkusil to jinak: „Na tohle nekoukejte, paní zahradníková, to bude za tři dny zorané pole a ta zem pod tím, to bude zahrada, že to tady za půl roku nikdo nepozná. A co tu naroste kyttek! Takhle k tomu mít malý obchůdek, co říkáte? Vy byste jistě byla pro obchod v Praze, vidíte? A co takhle na Uhelném trhu, znáte to tam? Jako žena zahradníka, to by nedalo žádnou práci se tam dostat, a to by byl zlatý důl. Já vám to zařídím s ředitelem v tržnici. Chtěla byste, paní zahradníková?“

Maminka mlčela a víc nepromluvila, na návrh pana Panušky neodpověděla.

To se událo začátkem září roku 1907.